

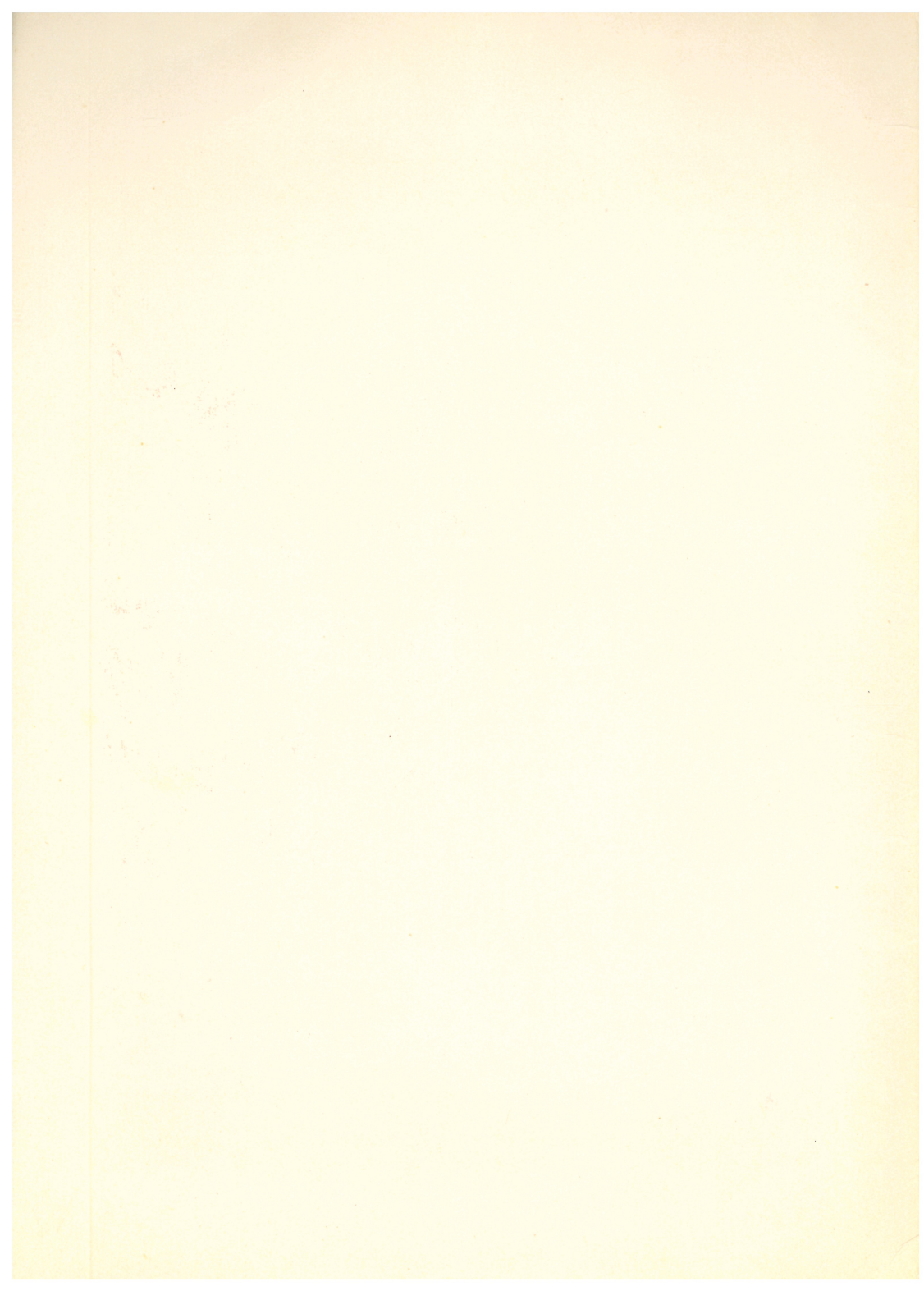
ŠTÁTNA FILHARMÓNIA KOŠICE

III. MEDZINÁRODNÝ

ORGANOVÝ
FESTIVAL

MÁJ 1973

KOŠICE, DÓM SV. ALŽBETY

OTVÁRACÍ KONCERT
III. MEDZINÁRODNÉHO ORGANOVÉHO FESTIVALU 1973
STREDA 16. MÁJA 1973 O 20. HOD. — DÓM SV. ALŽBETY

Patronát: Dom módného odievania LUXUS, Košice

CHARLES BENBOW

Veľká Británia

Program :

- Miloš Sokola: Passacaglia quasi Toccata na tému BACH
- Johann Sebastian Bach: Passacaglia c-mol
- Olivier Messiaen: La Nativité du Seigneur — výber
La Vierge et l'enfant
Les Anges
Les Mages
Dieu parmi nous
- Marcel Dupré: Deux Esquisses op. 41
d-mol (vivace)
b-mol (decise)

— o —

CHARLES BENBOW narodil sa roku 1947 v Daytone, Ohio, USA. Na Univerzite v Oklahome získal roku 1970 titul „Bakalára umenia“.

Hru na organ študoval u prof. Mildreda Andrewsa a Fubrighta Granta. V študijnom 1970—71 absolvoval dva semestre na Štátnej vysokej škole múzických umení v Kolíne nad Rýnom u prof. Dr. Michaela Schneidera, organ a čembalo u prof. Huga Rufa. Študoval tiež v Paríži u Marie-Claire Alain.

Máj 1971 — cena na Medzinárodnej súťaži „Pražská jar“.

September 1971 — cena na Medzinárodnej organovej súťaži v Mníchove.

September 1972 — **prvá cena** na Medzinárodnej súťaži „Grand Prix de Chartres“ vo Francúzsku.

Charles Benbow má za sebou nahrávky pre gramofónovú spoločnosť Philips, koncerty vo Veľkej Británii, Poľsku, Francúzsku, USA a NSR.

DRUHÝ KONCERT

III. MEDZINÁRODNÉHO ORGANOVÉHO FESTIVALU 1973
PONDELOK 21. MÁJA 1973 O 20. HOD. — DÓM SV. ALŽBETY

Patronát: Ľudová škola umenia, hudobný odbor, Košice,

ESTEBAN ELIZONDO

Španielsko

Program :

A. de Cabezón (XVI. st.)	Tiento de Quinto Tono
A. de Sola (XVII. st.)	Tiento de mano derecha de Primero Tono
F. Correa de Araujo (XVII. st.)	Quarto Tiento de baxon de Septimo Tono
J. Martínez de Oxinagas (XVIII. st.)	Sonata de Quinto Tono
M. de Sostoa (XVIII. st.)	Allegro
J. J. Cabanilles (XVIII. st.)	Tiento de Primero Tono
J. S. Bach	Prelúdium a fuga c mol
Tomaso Garbizu (nar. 1901)	Sequentia sobre „Victimae Paschali“

— o —

ESTABEN ELIZONDO narodil sa v San Sebastian (Španielsko) v roku 1945. Študoval hru na organ a klavír na konzervatóriu v San Sebastian u prof. Tomasa Garbizu, neskôr u prof. Antona Heillera vo Viedni. Jeho ďalšími pedagógmi boli prof. Marie-Claire Alain a Luigi-Ferdinando Tagliavini. E. Elizondo účinkoval ako sólista s viacerými orchestrami a interpretoval diela Haydna, Händela a Poulenca. Zúčastnil sa na medzinárodných festivaloch v Toledu a v Krakove. Účinkoval na mnohých koncertoch v Španielsku aj v zahraničí. Najnovšie ho angažovala rozhlasová stanica „Radio de la Suisse Romande“. E. Elizondo pôsobí tiež ako profesor organovej hry na konzervatóriu v San Sebastian.

TRETÍ KONCERT
III. MEDZINÁRODNÉHO ORGANOVÉHO FESTIVALU 1973
STREDA 23. MÁJA 1973 O 20. HOD. — DÓM SV. ALŽBETY

Patronát: Konzervatórium Košice

VLADIMÍR RUSÓ
organ
VLADIMÍR KEJMAR
trúbka

Program:

J. S. Bach:	Prelúdium a fúga h mol
Roberto Valentini:	Sonáta d mol
(Adagio — Allegro — Adagio — Allegro)
J. S. Bach:	Triová sonáta e mol
(Adagio Vivace — Adagio — Allegro)
Carlo Tessarini
(1690—1762):	Sonáta D dur
(Allegro — Adagio — Allegro)
J. S. Bach:	Chorálové predohry:
Aus tiefer Not...
Wo soll ich fliehen hin
Fuga: Magnificat
Georg Philip Telemann:	Koncert D dur
(Adagio — Allegro — Grave — Allegro)
J. S. Bach:	Prelúdium a fúga e mol

— o —

VLADIMÍR RUSÓ narodil sa r. 1946. V rokoch 1963—1971 študoval na Konzervatóriu v Košiciach u prof. Ivana Sokola a na bratislavskej VŠMU v triede prof. dr. F. Klindu. Roku 1969 získal I. miesto na celoštátnej súťaži mladých organistov, okrem toho osobitné ceny za najlepší prednes Bachovej skladby a súčasnej slovenskej tvorby. R. 1970 sa umiestnil ako druhý (I. cena nebola udelená) na Medzinárodnej organovej súťaži v Bruseli a získal cenu publika.

V roku 1971 sa stal laureátom Medzinárodnej organovej súťaže „Pražská jar“. Absolvoval koncerty v ČSSR, Rakúsku, Belgicku. Pre najbližšie obdobie má pozvania do ZSSR, Francúzska, Poľska, Maďarska, neskôr do Nórska, Fínska a Švajčiarska. Vystupoval s poprednými symfonickými orchestrami, uskutočnil premiérový prednes pôvodných slovenských skladieb. Odborná kritika oceňuje technickú dokonalosť jeho hry, zmysel pre štýlovú čistotu a výstavbu diela. Osobitnou prednosťou umelca je hra spamäti. Vladimír Rusó je všestranný umelec, ktorý sa venuje aj kompozícii, poézii a výtvarnému umeniu.

ŠTVRTÝ KONCERT
III. MEDZINÁRODNÉHO ORGANOVÉHO FESTIVALU 1973
SOBOTA 26. MÁJA 1973 O 20. HOD. — DŮM SV. ALŽBETY
Patronát: Technické múzeum Košice

JAN JARGOŇ

organ

EVA SZUBRA-JARGOŇ

husle
Poľsko

Program:

Dietrich Buxtehude:	Prelúdium a fúga g-mol
Nicolaus Cracoviensis:	Preambulum
Choral „Ave Jerarchia“
Preambulum
Piotr Żelechowski:	Fantázia sopra primo tono
Tommaso Albinoni:	Sonáta D-dur č. 7 pre husle a organ
Grave Adagio — Allegro — Adagio — Allegro
Johann Sebastian Bach:	Prelúdium a fúga a-mol
Georg Friedrich Händel:	Sonáta D-dur pre husle a organ
Adagio — Allegro — Largetto — Allegro
Felix Mendelssohn-
Bartholdy:	Sonáta B-dur č. 4
Allegro con brio — Andante religioso —
Allegretto — Allegro maestoso e vivace

— o —

JAN JARGOŇ narodil sa r. 1928. Študoval na Štátnej vysokej hudobnej škole v Krakove — hru na organ u prof. Br. Rutkowského a kompozíciu u prof. St. Wiechowicza. R. 1950 získal I. cenu na poľskej organovej súťaži J. S. Bacha. Od toho času začal úspešnú koncertnú činnosť ako doma, tak aj v cudzine

(Belgicko, Dánsko, NDR, NSR, Švajčiarsko, ČSSR a ZSSR). Nahral početné rozhlasové a televízne snímky, aj niekoľko premiér. Na gramofónových platniach zn. „POLSKIE NAGRANIA“ a „VERITON“ nahral organové dielo Bacha, Sweelincka a Buxtehudeho. Vytvára aj úspešnú pedagogickú činnosť, je vedúcim Majstorskej organovej triedy a Katedry hry na organ na Štátnej vysokej hudobnej škole v Krakove. Od roku 1972 zastáva na uvedenej škole funkciu prorektora. Zahraničná tlač sa o veľkej muzikalite a vysokej technike tohto umelca vyslovuje s uznaním a pochvalou.

EWA SZUBRA-JARGOŇ študovala hru na husle na Štátnej vysokej hudobnej škole v Krakove u prof. Eugénii Uminskej. V roku 1954 získala cenu v poľskej vysokoškolskej súťaži W. A. Mozarta. V r. 1957 získala ďalšiu cenu v rozhlasovej súťaži v Mníchove — v odbore komornej hudby — duo husle a klavír. Vytvára veľmi bohatú a úspešnú koncertnú činnosť, má rozhlasové nahrávky doma, v Dánsku, NSR a vo Švajčiarsku. Je docentkou hry na husle na Štátnej vysokej hudobnej škole v Krakove.

PIATY — ZÁVEREČNÝ KONCERT
III. MEDZINÁRODNÉHO ORGANOVÉHO FESTIVALU 1973
PONDELOK 28. MÁJA 1973 O 20. HOD. — DÓM SV. ALŽBETY
Patronát: Modelový dom OZKN, Košice, ul. gen. Petrova 27.

J. POTMĚŠILOVÁ
organ
VĚRA SOUKUPOVÁ
spev

Program :

César Franck:	Chorál E dur
Antonín Dvořák:	Biblické piesne
Jan Hanuš:	Contemplazioni per organo
	Con desiderio
	Giubiloso
	Lububre
	Festiva mente

— o —

JAROSLAVA POTMĚŠILOVÁ vyštudovala hru na organ na Pražskom konzervatóriu u prof. Josefa Kubáňa a na Akadémii múzických umení v Prahe ako žiačka prof. Dr. Jiřího Reinbergera. Zúčastnila sa mnohých medzinárodných organových súťaží, z ktorých najväčšie úspechy dosiahla na Bachovskej súťaži v Gentu, v Belgicku v r. 1963 získaním čestného uznania a medaile a na Medzinárodnej súťaži „Pražská jar 1966“ získaním ceny s titulom laureáta. Koncertuje mimo republiky aj v zahraničí (NDR, NSR, Poľsko, Belgicko). Má niekoľko gramofónových nahrávok, v poslednom čase napr. nahrála s Českou filharmóniou Suchoňovu Symfonickú fantáziu na BACH pre organ a sláčikový orchester.

V r. 1970 sa zúčastnila „Majstrovských kurzov“ prof. Flora Peetersa v Belgicku. Pracuje ako odborná inštruktorka na Hudobnej fakulte AMU a je profesorkou hry na organ na Ľudovom konzervatóriu v Prahe.

VĚRA SOUKUPOVÁ, vynikajúca česká altistka, zaslúžila umelkyňa, laureátka štátnej ceny, sólistka Českej filharmónie, narodila sa v Prahe. Študovala na Vyššej hudobnej pedagogickej škole v Prahe. Od r. 1957 do r. 1960 bola sólistkou opery Divadla J. K. Tyla v Plzni. V rokoch 1960 až 1963 bola sólistkou opery ND v Prahe. Od r. 1963 je sólistkou Českej filharmónie. Na Medzinárodnej speváckej súťaži v r. 1958 v Toulouse získala zlatú medailu a diplom, na speváckej súťaži Pražská jar 1960 získala I. cenu, takisto v r. 1963 na Medzinárodnej speváckej súťaži v Rio de Janeiro získala I. cenu. Jej vzácne kultivovaný hlas má veľký rozsah, dramatický charakter, citovú hĺbku a vášnivý výraz. Upútala prednesom altového sóla vo Verdiho Rekviem. Zúčastnila sa na mnohých zahraničných festivaloch. V roku 1966 spievala na „Slávnostných hrách“ v Bayreuthu vo Wagnerovej opere „Prsteň Niebelungov“, v r. 1969 hosťovala na „Slávnostných hrách“ v Salzburgu v oratóriu Oidipus rex I. Stravinského a i.

Spievala s veľkými úspechmi ako operná a koncertná speváčka skoro už po celom svete, pod taktovkami svetoznámych dirigentov, ako napr. Matačić, Ančerl, Neumann, Böhm, Dorati, Dixon, Sawalisch, Klecky, Abado, Schmidt-Iserstedt a i. Od r. 1968 je stálym hosťom Štátnej opery v Hamburgu. Svetová tlač o vystúpeniach V. Soukupovej píše s najväčšou pochvalou a uznaním.

V tomto roku vstupujeme už do III. ročníka organového festivalu a nás len teší, že Košice sa stali organovým centrom Slovenska a významným organovým centrom v strednej Európe. Tak ako v predchádzajúcich ročníkoch sme privítali celý rad významných európskych organistov, aj na III. medzinárodnom organovom festivale budú účinkovať významní organoví umelci, ktorí sú špičkovými reprezentantmi organového umenia svojich krajín.

Obdobie raného a vrcholného baroka v severnom Nemecku je v organovej tvorbe veľmi bohaté a prináša v hudobnom prejave veľa pozitívneho. Po období úpadku sa severonemecké organové umenie priklonilo k technike anglických virginalistov, ktoré v nástrojovej štylizácii znamenalo veľký pokrok. Dôležitú úlohu v organovej hudbe má rôznym spôsobom spracovaný protestantský chorál, na základe ktorého vznikajú nové formy — chorálová fantázia, chorálová predohra, chorálové variácie a v niekoľkých variantoch vyskytujúca sa fúga. V období vrcholného baroka sa dovtedajšie formy zdokonaľujú a stávajú sa rozmernejšími. Najvýznamnejším skladateľom tohoto obdobia je **Dietrich Buxtehude** (1637—1707). Bol vynikajúcim organistom a množstvo foriem jeho skladieb súviselo s povinnosťami, ktoré ako organista mal v Lübecku. Tam od roku 1673 usporiadal tzv. „Abendmusiken“, z ktorých neskôr vytvoril vynikajúce koncerty so sólistami, zborom a orchestrom. V jeho skladbách je zaujímavá harmonická zložka s neočakávanými obratmi a častou chromatikou. Pedálová technika je prispôbená k efektnej virtuozi. V jeho tvorbe veľký význam majú ciacconny a passacaglie, prelúdiá a fúgy, ktoré sú po formovej stránke toccatovými variačnými fúgami. Obdobie neskorého baroka je v strednom Nemecku reprezentované osobnosťou **J. S. Bacha** (1685—1750). Vo svojom veľkolepom organovom diele zhrnul Bach všetky skúsenosti a znalosti, ku ktorým organové umenie dovtedy dospelo, pričom pridal k nemu svoju geniálnu nápaditosť a svojskosť. Výsledok tejto syntézy je jedinečný — Bach je pre nás dovršiteľom jednej veľkej epochy hudobného vývoja a neprekonateľným majstrom organovej hry. Architektonická dokonalosť a hĺbka jeho skladieb zostali dodnes neprekonateľnými. Organové dielo J. S. Bacha zahŕňa všetky formy kontrapunktickej techniky, dokazuje nielen jeho naprostú technickú virtuozi, ale aj bohatosť invencie, nevyčerateľné variačné umenie a schopnosti básnivé a mysliteľské.

Tradícia španielskeho organového umenia začína už od 14. storočia, no nemá význačných organistov a prvé organové skladby sa objavujú až v polovici 16. storočia. Organová hudba aj tu bola silne ovplyvnená vokálnym

štýlom. Po formovej stránke to boli skladby také, ako hocikde v Európe — rícerkar (tientos), kolorované úpravy vokálnych skladieb, variácie na duchovné a svetské piesne. Španielsko je však prvou krajinou v Európe, kde sa píšu teoretické a pedagogické práce o nástrojovej hre. K skladateľom obdobia renesancie patrí **Antonio de Cabezón** (1510—1566), čembalista a organista Filipa II. Medzi jeho skladbami sú zastúpené chorálové spracovania, prepisy vokálnych skladieb, variácie a tientos. Niektoré skladby majú pedagogické zameranie a sú zoradené podľa stupňa obťažnosti. Významným autorom raného baroka je **Francisco Correa de Araujo** (asi 1581—1663). V spise „Facultad orgánica“ okrem teoretickej časti je aj 70 organových skladieb — kolorovaných vokálnych úprav. Skladby „medio registro“ využívajú delenie registrov na bas a diskant k rozlíšeniu polyfónie alebo k zdôrazneniu figuratívne obohateného vrchného hlasu. Nástrojová štylizácia je veľmi obohatená a blíži sa k štýlu toccaty. **Juan José Cabanilles** (1644—1712) bol vo svojej dobe vysoko hodnotený a patril k najvýznamnejším zjavom vrcholného baroka. Jeho skladby sa neviažu na určitú ustálenú formu, ale zlučujú v sebe niekoľko formotvorných prvkov, čím získavajú na pestrosti a vnútornej súdržnosti. V skladbách strieda imitačné spracovanie témy s jej púhou harmonizáciou, rád používa prieťažných dýsonancií, imitačnou prácou spestruje prvky figuratívnej toccaty, a to ako v canzone, tak i v rícercare. **J. Martines Oxinagas** prejavuje značnú vynaliezavosť vo svojich fúgach a vyhýba sa zneužívaniu sekvencií.

Tak ako v klasicizme, aj v romantizme sa organová tvorba stáva doménou niektorých skladateľov, ktorí píšu skladby príležitostné, kde si vypožičiavajú výrazové prostriedky z hudby orchestrálnej, no vznikajú aj väčšie skladby charakteru fantazijného a sonátového. V záplave tejto literatúry sa objavuje len niekoľko autorských mien romantickej hudby. Medzi nimi má svoje pevné miesto aj **Felix Mendelssohn-Bartholdy** (1809—1847). V jeho šiestich sonátach sa vzájomne doplňuje a prelína klasicizujúca štylizácia s romanticky citovou, niekedy až sentimentálnou melodikou. Do organovej hudby francúzskeho romanizmu prenikla programovosť, orchestrálne myslenie a štylizácia. Úroveň organových skladieb upadá a skladatelia prvej polovice 19. storočia neprinášajú vo svojich skladbách nič pozoruhodného. Svetovej úrovne však dosahuje francúzska organová tvorba v diele **Cesara Francka** (1822—1890). Bol najväčším zjavom francúzskej hudby vôbec, bol vynikajúcim organistom, profesorom organovej hry a improvizácie na parížskom konzervatóriu. V organovej tvorbe vychádzal z typu francúzskeho romantického nástroja. Jeho nástrojová štylizácia

je spočiatku ovplyvnená klavirom a orchestrom, ale aj napriek tomu vychádza z povahy nástroja. Tri chorály (E dur, h mol, a mol) sú skladbami voľnej formy, ale pritom sú formovo jedinečne vyvážené. Každá skladba je riešená inakšie a každá je fantáziou na melódie, vytvorené skladateľom v duchu chorálovej melódie a nejde teda o spracovanie skutočných chorálov. Organová štylizácia je dokonalá a okúzľujúce je harmonické a melodické bohatstvo.

Koncom 19. a začiatkom 20. storočia sa vyvinul nový špecifický francúzsky, neobyčajne efektný a pôsobivý organový štýl, ktorým na seba francúzska organová tvorba upozornila a získala si vedúce miesto v súčasnej organovej hudbe. **Marcel Dupré** (1886—1972), vynikajúci organista a improvizátor svetovej povesti, vystupňoval vo svojich skladbách efektnosť nástrojovej štylizácie až k hraniciam hrateľnosti a technických možností nástroja. Výraznou rytmičnosťou a kompozičným majstrovstvom vyvažuje určitý nedostatok melodickej invencie. Jeho rozsiahla tvorba obsahuje všetky formy — spracovanie chorálov, skladby najrôznejšieho charakteru, suity, prelúdiá a fúgy. **Olivier Messiaen** (1908). Dômyselné až rafinované zvukové efekty a konštruktívna technika sa v jeho diele spojuje s meditatívne ladeným a zvukovo zmyslovým účinkom k vyjadreniu náboženských predstáv, alebo zvukomalebých impresií. K dosiahnutiu veľkého účinku používa svojských výrazových prostriedkov, vlastných stupníc, zložitých indických rytmov a do krajnosti využíva farebných možností nástroja. Jeho skladby pôsobia svojou silou, údernosťou a prevratnou novosťou. Kompozíciu študoval na konzervatóriu v Paríži u P. Ducasa. Od roku 1942 je profesorom parížskeho konzervatória a vedie v mnohých štátoch skladateľské kurzy. Je nielen skladateľom, ale aj výborným organistom a klaviristom.

V českej organovej tvorbe 20. storočia možno konštatovať pomerne rýchly vzostup jej úrovne. Týka sa to hudobných hodnôt skladieb, ich nástrojovej štylizácie, ktoré vo väčšej miere si začínajú všimnúť bohatšie uplatnenie farebných i technických možností nástroja. Okolo 50. rokov tohoto storočia začali prejavovať zvýšený záujem o organovú tvorbu poprední skladatelia. Súvisí to aj so stále intenzívnejším presadzovaním nástroja ako koncertného, čo pomohlo k bližšiemu poznaniu jeho výrazových možností. Vznikajú nové hodnotné diela, v ktorých skladatelia presadzujú svoje osobitné výrazové prostriedky a úspešne nimi obohacujú doteraz cudziu nástrojovú štylizáciu. Zo skladateľov, ktorí sa väčšou mierou venovali organovej tvorbe, treba spomenúť **Miloša Sokola** (1913), **Jana Hanuša** (1915).

O starej slovenskej organovej tvorbe sa vie doteraz pomerne málo, ale množia sa archívne nálezy z Levoče, Štítnika, Trenčína, Kremnice a Bratislavy, ktoré by mali priniesť nové objavy na tomto poli. Zo súčasných slovenských skladateľov, vyjadrujúcich sa modernejšou rečou a píšúcich pre organ, najviac upútali národný umelec **E. Suchoň**, zaslúžilý umelec **J. Grešák**, **J. Zimmer**, **T. Salva** a ďalší.

Na nákupy módnych tovarov

počas KHF Váš pozýva

